

10. Također u zbilji političkog života slijedi pozitivna načela, koja tvojem političkom djelovanju daju smisao i cilj!

Knjiga je napisana veoma jasno i pregledno i daje se čitati »na dušak«. Pretpostavljajući demokratski poredak, ove su etičke norme tako jasne i uvjerljive. Ipak, u praksi one se previše znaju gaziti (a da o drugim političkim sistemima i ne govorimo).

Stoga ova knjiga djeluje kao dobro nadahnuće za sve zauzete u političkom životu, a u modernom demokratskom poretku to je svatko, iako u različitom stupnju i na različitim razinama. Budući da su navedene moralne norme općenito valjane, poruka se ove knjige daje primijeniti i u širem društvenom kontekstu.

*Marijan Valković*

LEOPOLD NEUHOLD, *Wertwandel und Christentum*, Veritas-Verlag (Soziale Perspektiven, Bd. 4), Linz 1988, str. 157.

Pitanje »vrednota« (vrijednosti) je veoma važno i u osobnom i u društvenom životu. Moralni život pojedinaca i društva nošen je u prvom redu »vrednotama«. One izviru iz ljudske naravi, ali budući da je čovjek i povijesno biće, i one su podložne povijesnim utjecajima i stanovitim promjenama.

Leopold Neuhold, asistent pri katedri za socijalni nauk na teološkom fakultetu u Grazu, prihvatio se u ovoj knjizi zadaća da analizira razvoj i promjene u vezi s humanim etičkim vrednotama i njihov odnos prema Crkvi i kršćanskoj vjeri. Odatle naslov knjige »Promjene vrednota i kršćanstvo«.

Osim predgovora i uvoda knjiga ima 7 tematskih jedinica, od kojih su prva (Pojmovi) i zadnja (Zaključna opaska) kratke, a ostale imaju više poglavlja.

Te šire jedinice obuhvaćaju sljedeće: 2. Tipologiju vrijednosnih promjena; 3. Teorije o promjenama vrednota; 4. Promjene vrednote religije između sekularizacije i povratka svetoga, 5. Područja religijskih vrijednosnih promjena; 6. Nekoliko izabраниh posljedica religijskih vrijednosnih promjena s obzirom na Crkvu kao instituciju.

Unutar ovih jedinica je cijela lepeza kraćih poglavlja o raznovrsnim aspektima u vezi s mijenjanjem etičkih i društvenih vrednota (o različitim pojmovima i prilazima sekularizaciji, o »pluralizaciji« vrednota, o promijenjenoj snazi vrednota, o odnosu između religioznog govora i djelovanja, o promjenama vrednota kao protestu, posebice u vezi s »New Age« itd.).

Knjiga donosi mnoštvo materijala i podataka i iziskuje pažljivo čitanje. Ali ono se isplati. Čovjek dobiva uvjerljivu sliku o povijesnim utjecajima na etičke vrijednosti ili ideale, na kraju krajeva o povjesnosti samoga čovjeka koji, čuvajući svoj bitni identitet, podliježe povijesnim i kulturnim promjenama.

Knjiga činjenično opisuje pojave, ali daje i odmjeren sud o njima, tako da se nije bojati moralnog relativizma. Brojni autori, koje pisac navodi, većinom pripadaju krugu njemačkog govornog područja.

Ova vrijedna studija daje izvrstan pregled situacije i problematike u vezi s pomakom naglasaka na etičkom polju. Povezuje sociološki činjenice s teoretskim vrednovanjem i posljedicama za Crkvu. Tko želi upoznati sadašnji trenutak etičke svijesti, barem u evropskim prilikama, rado će posegnuti za ovom knjigom, koja u sažetom obliku pruža mnoge uvide i spoznaje. Ovo je knjiga koja zove na ponovno čitanje i još više na razmišljanje.

Bilješke se nalaze na kraju knjige. Isto tako bogata bibliografija, uporabljena i ona preporučena za daljnji studij, kao i dva kazala, osobno i stvarno.

Marijan Valković

JOZEF NIEWIADOMSKI (izd): *Eindeutige Antworten? Fundamentalistische Versuchung in Religion und Gesellschaft* (Theologische trends 1), Österreichischer Kulturverlag, Thaur 1988, 210 str., 198 A Sch.

Knjiga sadrži jedanaest priloga o fundamentalizmu u religiji i politici kao pojavi militantne netolerancije kod pojedinaca i grupa. Priredili su je asistenti na različitim katedrama teološkog fakulteta u Innsbrucku. J. Niewiadomski, asistent i predavač na Institutu za dogmatsku i ekumensku teologiju, kaže u uvodu da je fundamentalizam »slabo informirani pokret protesta protiv ekstremnog i militantnog liberalizma«. Počeci današnjeg fundamentalizma su u suprotstavljanju novinama u politici, nauci i teologiji tokom prošlog stoljeća. Fundamentalisti ne dopuštaju problemski pristup Bibliji, teologiji i vjeri te često brkaju vjeroispovijest i problematiziranje o vjeri. Pristupajući fenomenu fundamentalizma u religiji i organiziranju društva kao napasti, suradnici su uzeli ovaj pojam u širem smislu.

R. Pacik, asistent na Institutu za liturgiku, obradio je slučaj biskupa osporavatelja Lefebvre-a pod naslovom: »Izdaja katoličke vjere? Marcel Lefebvre i liturgijska reforma« (str. 17–40). Problem Crkve postao je ovaj redovnik, afrički biskup, za vrijeme Sabora zato što je 1959. napisao članak u kojem je napao »mit demokracije« predbacujući evropskim državama što davanjem slobode mladim afričkim narodima zapravo te narode izručuju komunizmu. Zato je god. 1962. razriješen službe biskupa ordinarija i učinjen vrhovnim poglavarom Družbe sv. Duha kojoj je pripadao kao redovnik. God. 1968. smijenjen je i s te dužnosti pa je već slijedeće godine osnovao bogoslovno sjemenište u Fribourgu, a 1970. svećeničko bratstvo »Sv. Pijo X«. God. 1971. otvoreno se pobunio protiv novog Misala, koji je dao prirediti Pavao VI prema smjernicama Sabora. Lefebvre je razočaran prodorom »progresističkog« učenja na Saboru u koje ubraja: saborski stav prema kršćanima odvojenim od Rima, nauku o slobodi vjere, biskupski kolegijalitet, demokratizaciju u Crkvi po nauci o Božjem narodu, zabacivanje tridentinske tradicije u ime vraćanja tradiciji prvih vjekova. Pacik u zaključku kaže da tradicionalisti mogu razumjeti što većina u Crkvi drugačije misli nego oni, ali ih teško boli što se s njima na rezgovara ozbiljno. Također preporuča da teolozi, propovjednici i katehete brižljivije izlažu ono što je u vremenu nastajalo te upozoravaju što je u Crkvi zbiljski bitno i nepromjenjivo, kako pojedinci i grupe ne bi krivo poimali tradiciju.